

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J. KOKOTT
fremsat den 11. april 2013¹

Sag C-49/12

**The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs
mod
Sunico ApS,
M & B Holding ApS og
Sunil Kumar Harwani**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Østre Landsret, Danmark)

»Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område — aftalens artikel 6 — danske retters forelæggelseskompetence — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 1, stk. 1 — begrebet det civil- og handelsretlige område — sag anlagt af en myndighed — erstatning for medvirken til afgiftsunddragelse gennem en tredjemand, som ikke selv er en afgiftspligtig person«

I – Indledning

1. Denne anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører begrebet »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i forordning (EF) nr. 44/2001² (herefter »Bruxelles I-forordningen«). Nærmere bestemt drejer det sig om, hvorvidt et af en offentlig myndighed over for privatpersoner eller private virksomheder anlagt søgsmål med påstand om erstatning for skade, der er lidt på grund af disse personers eller virksomheders deltagelse i afgiftsbedrageri, henhører under »det civil- og handelsretlige område«. Dette spørgsmål er blevet rejst med henblik på at få fastslået, om en dom, som bliver afsagt på grundlag af et sådant søgsmål i Det Forenede Kongerige, skal anerkendes i Danmark.

2. Den foreliggende sag er kendetegnet ved den specielle omstændighed, at Bruxelles I-forordningen ikke finder umiddelbar anvendelse for Danmark³, men som del af en mellem Den Europæiske Union og Danmark indgået folkeretlig parallelaftale⁴. Ved den præjudicielle forelæggelse anmodes Domstolen således (for første gang) om at fortolke denne parallelaftale, hvorved der først skal tages stilling til de danske retters forelæggelseskompetence.

¹ — Originalsprog: tysk.

² — Forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EFT 2001 L 12, s. 1.

³ — Jf. Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 3, og artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om Danmarks stilling, EUT 2010 C 83, s. 299.

⁴ — Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EUT L 299, s. 62 (herefter »parallelaftalen«). Aftalen trådte i kraft den 1.7.2007, EUT 2007 L 94, s. 70.

II – Retsforskrifter

EU-retten

3. Den EU-retlige ramme for sagen udgøres af den parallelaftale⁵, som er indgået med Danmark med henblik på Bruxelles I-forordningens gyldighed, herunder forordningen selv som en del heraf.

1. Parallelaftalen

4. Det fremgår af artikel 1, stk. 1, i Det Europæiske Fællesskabs aftale med Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område⁶, at formålet med aftalen er »at anvende bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen og gennemførelsesforanstaltningerne hertil i forbindelserne mellem Fællesskabet og Danmark i overensstemmelse med artikel 2, stk. 1, i denne aftale«.

5. Nævnte aftales artikel 2 vedrører »Retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område« og har følgende ordlyd:

»1. Bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen, der er knyttet som bilag til denne aftale og udgør en del heraf, samt de gennemførelsesforanstaltninger, der er vedtaget i medfør af forordningens artikel 74, stk. 2, og — for så vidt angår gennemførelsesforanstaltninger, der vedtages efter denne aftales ikrafttræden — som Danmark har gennemført efter artikel 4 i denne aftale, og de foranstaltninger, som er vedtaget i medfør af forordningens artikel 74, stk. 1, finder anvendelse på folkeretligt grundlag i forbindelserne mellem Fællesskabet og Danmark.

2. Med henblik på gennemførelsen af denne aftale ændres anvendelsen af bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen dog som følger:

a) Artikel 1, stk. 3, finder ikke anvendelse.

[...]«

6. Aftalens artikel 6 har overskriften »De Europæiske Fællesskabers Domstols kompetence med hensyn til fortolkning af denne aftale« og fastsætter:

»1. Når et spørgsmål om gyldigheden eller fortolkningen af denne aftale rejses i forbindelse med en sag, der verserer ved en dansk ret, anmoder denne ret Domstolen om at afgøre spørgsmålet, når en ret i en anden EU-medlemsstat under de samme omstændigheder ville være forpligtet hertil med hensyn til Bruxelles I-forordningen samt de gennemførelsesforanstaltninger, der er omhandlet i artikel 2, stk. 1, i denne aftale.

[...]

6. Hvis bestemmelserne i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab vedrørende afgørelser truffet af Domstolen ændres, og dette får følger for afgørelser, der træffes med hensyn til Bruxelles I-forordningen, kan Danmark meddele Kommissionen, at Danmark ikke vil anvende ændringerne for så vidt angår denne aftale. Meddelelsen skal gives på tidspunktet for ændringernes ikrafttræden eller inden 60 dage herefter.

5 — Nævnt ovenfor i fodnote 4.

6 — Nævnt ovenfor i fodnote 4.

I så fald betragtes denne aftale som opsagt. Opsigelsen får virkning tre måneder efter meddelelsen.

[...]«

2. Bruxelles I-forordningen

7. Det fremgår af anden betragtning til Bruxelles I-forordningen, at formålet med forordningen er at »gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater, der er bundet af denne forordning.«

8. Sjette og syvende betragtning til Bruxelles I-forordningen har følgende ordlyd:

»(6) For at virkeliggøre målet om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område er det nødvendigt og hensigtsmæssigt, at reglerne for retternes kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser fastlægges i en bindende og umiddelbart gældende EU-retsakt.

(7) Denne forordnings materielle anvendelsesområde skal omfatte alle de vigtigste spørgsmål på det civil- og handelsretlige område, bortset fra visse velafgrænsede delområder.«

9. 19. betragtning til Bruxelles I-forordningen vedrører forholdet med Bruxelleskonventionen⁷ og er sålydende:

»Kontinuiteten mellem Bruxelleskonventionen og denne forordning bør sikres, og i den forbindelse bør der fastsættes overgangsbestemmelser. Samme kontinuitet bør gælde med hensyn til De Europæiske Fællesskabers Domstols fortolkning af Bruxelleskonventionen [...]«

10. Bruxelles I-forordningens artikel 1 definerer forordningens materielle anvendelsesområde på følgende måde:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

[...]

3. I denne forordning forstås ved »medlemsstat« alle medlemsstater med undtagelse af Danmark.«

Dansk ret

11. Retsplejelovens § 634 har i uddrag følgende ordlyd:

»Fordringshaveren skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om den fordring, for hvilken arrest er gjort, medmindre skyldneren under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning. Under denne sag skal fordringshaveren endvidere nedlægge særskilt påstand om stadfæstelse af arresten.

[...]

7 — Konvention af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, EFT 1978 L 304, s. 17, herefter »Bruxelleskonventionen«.

Stk. 5. Verserer der retssag om den pågældende fordring ved udenlandsk domstol, hvis afgørelse må antages at få bindende virkning her i landet, skal påkendelse af en sag anlagt efter stk. 1 udsættes, indtil der er truffet retskraftig afgørelse i den udenlandske sag. Retten kan dog straks påkende spørgsmål om, hvorvidt arrestens foretagelse kan stadfæstes.«

III – De faktiske omstændigheder og det præjudicielle spørgsmål

12. Sagsøgeren i sagen ved Østre Landsret⁸ (den forelæggende ret) er The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (herefter »HMRC«), Det Forenede Kongeriges afgiftsmyndigheder. Søgsmålet er bl.a. rettet mod selskaberne Sunico ApS, Sunico Holdings ApS og M&B Holding ApS⁹, der har hjemsted i Danmark, og to privatpersoner med bopæl i Danmark.

13. Genstanden for søgsmålet er et erstatningskrav (på engelsk: claim for damages) på 40 391 100,01 GBP i anledning af, at de sagsøgte har deltaget i en – efter engelsk ret – ansvarspådragende sammensværgelse om at begå bedrageri (på engelsk: tortious conspiracy to defraud) ved unddragelse af merværdiafgift (herefter »moms«) i Det Forenede Kongerige i 719 tilfælde, hvor varer er blevet solgt gennem en transaktionskæde af selskaber i Det Forenede Kongerige, og hvor et af de britiske selskaber i transaktionskæden imidlertid har undladt at afregne salgsmoms over for sagsøgeren¹⁰.

14. Den 17. maj 2010 anlagde HMRC derfor først sag ved engelske High Court of Justice med påstand om erstatning for det deraf følgende tab. De sagsøgte i denne sag er de ovenfor nævnte parter¹¹, hvoraf ingen er momspligtige i Det Forenede Kongerige. HMRC har ikke rettet krav mod de selskaber i transaktionskæden, der eksporterede varerne ud af Det Forenede Kongerige og opnåede momsrefusion. Det rejste krav støttes på den del af de engelske regler om erstatning uden for kontrakt (på engelsk: tort), som vedrører konspiration om ulovlige midler (på engelsk: unlawful means conspiracy). Sagen ved High Court of Justice verserede stadig, da den præjudicielle anmodning blev indleveret. High Court of Justices internationale kompetence er ikke bestridt af parterne.

15. Forud for sagsanlægget i Danmark anmodede HMRC de danske skattemyndigheder om oplysninger om de sagsøgte, hvilke blev fremsendt til HMRC i henhold til Rådets forordning nr. 1798/2003 af 7. oktober 2003 om administrativt samarbejde vedrørende merværdiafgift¹².

16. Derefter anmodede sagsøgeren Fogedretten i København¹³ om at foretage arrest i de sagsøgte aktiver til sikkerhed for det af sagsøgeren rejste erstatningskrav. Denne arrest blev foretaget den 18. maj 2010, og arrestkendelserne blev efter kære fra de sagsøgte stadfæstet af Østre Landsret den 2. juli 2010.

17. Den 25. maj 2010 anlagde HMRC derefter justificationssager inden for fristen på en uge ved Københavns Byret¹⁴ i henhold til retsplejelovens § 634, stk. 1, og nedlagde herved på ny påstand om, at de sagsøgte tilpligtes at betale 40 391 100,01 GBP. Ved kendelse af 8. september 2010 henviste Københavns Byret justificationssagerne til behandling ved Østre Landsret, der nu skal træffe afgørelse om betalingspåstanden og om, hvorvidt arresten er lovligt foretaget og forfulgt.

8 — [O.a.: fodnote uden betydning for den danske version.]

9 — Tidligere Sunico A/S, Sunico Holdings A/S og M&B Holding A/S.

10 — En detaljeret redegørelse for såkaldt karruselsvig findes i generaladvokat Poiars Maduros forslag til afgørelse af 16.2.2005, sag C-354/03, Optigen m.fl., Sml. I, s. 483, punkt 7, hvortil Det Forenede Kongeriges regering har henvist i sine skriftlige bemærkninger.

11 — Jf. punkt 12 i det foreliggende forslag til afgørelse.

12 — Rådets forordning (EF) nr. 1798/2003 af 7.10.2003 om administrativt samarbejde vedrørende merværdiafgift og ophævelse af forordning (EØF) nr. 218/92, EUT L 264, s. 1.

13 — [O.a.: fodnote uden betydning for den danske version.]

14 — [O.a.: fodnote uden betydning for den danske version.]

18. Således verserede der på tidspunktet for indleveringen af anmodningen om præjudiciel afgørelse til Domstolens Justitskontor to sager med påstand om erstatningskrav: en ved High Court of Justice i Det Forenede Kongerige og en ved Østre Landsret i Danmark.

19. Denne situation reguleres af retsplejelovens § 634, stk. 5, som fastsætter, at påkendelsen af en sag anlagt efter § 634, stk. 1 – i det foreliggende tilfælde sagen ved Østre Landsret – skal udsættes, når der verserer en retssag om den pågældende fordring ved en udenlandsk domstol, hvis afgørelse må antages at få bindende virkning i Danmark.

20. På denne baggrund har Østre Landsret derfor besluttet at udskille spørgsmålet, om den for retten verserende sag i medfør af § 634, stk. 5, skal udsættes, indtil High Court of Justice har truffet retskraftig afgørelse i retssagen. Det vil være tilfældet, såfremt afgørelsen fra High Court of Justice kan antages at få bindende virkning i Danmark. Dette skal besvares bekræftende, hvis den i Det Forenede Kongerige verserende sag er omfattet af Bruxelles I-forordningens anvendelsesområde. I henhold til dansk ret alene synes anerkendelse af High Courts of Justices dom ikke at kunne komme i betragtning.

21. På denne baggrund har Østre Landsret ved kendelse af 18. januar 2012, indgået til Domstolen den 2. februar 2012, besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

Skal artikel 1[stk. 1] i Rådets forordning 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fortolkes således, at den inden for sit anvendelsesområde omfatter en sag, hvor myndighederne i en medlemsstat fremsætter et erstatningskrav over for virksomheder og fysiske personer, der har hjemsted i en anden medlemsstat, baseret på et anbringende om – i henhold til den første medlemsstats nationale ret – ansvarspådragende sammensværgelse om at begå bedrageri ved deltagelse i unddragelse af moms, der skal betales til den første medlemsstat?

22. I forbindelse med sagen ved Domstolen har Sunico ApS, Det Forenede Kongeriges regering samt Kommissionen afgivet skriftlige og mundtlige indlæg. Det Schweiziske Forbunds regering har kun deltaget i den skriftlige forhandling.

IV – Retlig vurdering

Om forelæggelseskompetencen

23. Idet Bruxelles I-forordningen i forhold til Danmark kun finder anvendelse som en del af en folkeretlig parallelaftale¹⁵, kan der opstå tvivl om Østre Landsrets forelæggelseskompetence. Aftalen er som en af Fællesskabet indgået aftale ganske vist del af Unionens retsorden og kan dermed gøres til genstand for en anmodning om præjudiciel afgørelse som omhandlet i artikel 267 TEUF¹⁶. På grundlag af Danmarks særstilling¹⁷ på området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvorunder hører det i den foreliggende sag relevante retlige samarbejde¹⁸, skal der for så vidt angår danske retters kompetence til at forelægge spørgsmål om parallelaftalen imidlertid tages hensyn til dennes artikel 6.

15 — Jf. artikel 2, stk. 1, i parallelaftalen, nævnt ovenfor i fodnote 4. I henhold hertil udgør Bruxelles I-forordningen en del af aftalen og finder på folkeretligt grundlag anvendelse i forbindelserne mellem Fællesskabet og Danmark. Se også fodnote 3.

16 — Dom af 4.5.2010, sag C-533/08, TNT Express Nederland, Sml. I, s. 4107, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis.

17 — Jf. også i denne retning præamblen til parallelaftalen: »[Som henviser] til den kompetence, De Europæiske Fællesskabers Domstol har [...] til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål vedrørende gyldigheden og fortolkningen af retsakter udstedt af Fællesskabets institutioner med hjemmel i [EF-]traktatens afsnit IV, herunder gyldigheden og fortolkningen af denne aftale, og det forhold, at denne bestemmelse ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark som følge af protokollen om Danmarks stilling [...]«

18 — Jf. artikel 2 i protokol nr. 22, nævnt ovenfor i fodnote 3, der henviser til tredje del, afsnit V, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

24. Parallelaftalens artikel 6, stk. 1, bestemmer, at en dansk ret i forbindelse med en for den verserende sag, hvorunder der rejses spørgsmål om gyldigheden eller fortolkningen af aftalen, skal anmode Domstolen om at afgøre spørgsmålet, »når en ret i en anden EU-medlemsstat under de samme omstændigheder ville være forpligtet hertil med hensyn til Bruxelles I-forordningen [...]«.

25. I henhold til artikel 267, stk. 3, TEUF er det kun de nationale retter, hvis afgørelser ikke kan appelleres, som er pligtige at forelægge sagen. For så vidt angår spørgsmål vedrørende fortolkning af aftalen foreligger der således i hvert fald en forelæggelsespligt¹⁹ og dermed naturligvis også en forelæggelseskompetence for den danske ret, som *træffer afgørelse som sidste instans*.

26. Efter forespørgsel fra Domstolen har Østre Landsret anført, at den ikke træffer afgørelse som sidste instans i justificationssagen²⁰. Denne afgørelse kan nemlig appelleres til Højesteret. Dette svar fører imidlertid ikke videre i den foreliggende sag. Spørgsmålet om, hvorvidt en ret skal kvalificeres som sidste instans, skal nemlig bedømmes ud fra den konkrete processuelle situation²¹. Afgørende er således ikke, om Østre Landsrets afgørelse i justificationssagen, dvs. selve afgørelsen om erstatningskravet, kan anfægtes. Det er derimod relevant, hvorvidt afgørelsen om i henhold til retsplejelovens § 634, stk. 5, at udsætte sagen, indtil High Court of Justice har truffet retskraftig afgørelse, kan appelleres.

27. Ikke samtlige processuelle foranstaltninger, som en ret anordner ved en kendelse, der ikke kan appelleres, bevirker, at retten får karakter af en ret i sidste instans som omhandlet i artikel 267 TEUF. Det kræves derimod, at den uanfægtelige mellemafgørelse afslutter en selvstændig procedure eller et særskilt processuelt trin, og det præjudicielle spørgsmål skal specielt vedrøre denne procedure eller dette processuelle trin²². Dette er tilfældet i den foreliggende sag.

28. Udsættelseskendelsen afslutter et særskilt processuelt trin. Desuden medfører udsættelseskendelsen i påkommende tilfælde, at Østre Landsret slet ikke træffer nogen afgørelse i justificationssagen. Beslutningen om udsættelse afhænger endvidere af Domstolens besvarelse af det forelagte spørgsmål. Endelig stemmer denne fortolkning også overens med Bruxelles I-forordningens formål, for så vidt som den modvirker modstridende afgørelser fra forskellige medlemsstater. Ved bedømmelsen af, hvorvidt der er tale om sidste instans, skal der derfor tages hensyn til Østre Landsrets udsættelseskendelse²³.

29. De for Domstolen fremlagte oplysninger gør det ikke muligt at fastslå, hvorvidt Østre Landsret ved udsættelsen af sagen træffer en uanfægtelig kendelse og dermed træffer afgørelse som sidste instans. I det omfang det her lader sig gøre at bedømme dansk procesret, synes det i henhold til retsplejelovens § 392, stk. 2, kun at være muligt at appellere Østre Landsrets beslutning om udsættelse ved kære til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. I det foreliggende tilfælde er det dermed afgørende for spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en ret, der træffer afgørelse som sidste instans, om Procesbevillingsnævnet kan anses for en ret som omhandlet i artikel 267 TEUF²⁴. Dette kan på grund af manglende oplysninger herom ikke bedømmes i den foreliggende sag.

19 — Dette følger allerede af brugen af ordet »ebenfalls« (ligeledes) i den tyske sprogversion og af formuleringen i den engelske sprogversion: »[...] that court or tribunal *shall request* the Court of Justice to give a ruling thereon whenever under the same circumstances a court or tribunal of another Member State of the European Union would be required to do so [...]« (min fremhævelse).

20 — Herved forstås den i retsplejelovens § 634, stk. 1, omhandlede sag, dvs. den sag, hvor der skal træffes afgørelse om erstatningskravet.

21 — Jf. i denne retning mit forslag til afgørelse af 2.9.2010, sag C-283/09, Weryński, Sml. I, s. 601, punkt 15 ff., og af 18.7.2007, sag C-175/06, Tedesco, Sml. I, s. 7929, punkt 21 f. og den deri nævnte retspraksis.

22 — Jf. mit forslag til afgørelse i Tedesco-sagen, nævnt ovenfor i fodnote 21, punkt 26.

23 — Jf. igen mit forslag til afgørelse i Weryński-sagen, nævnt ovenfor i fodnote 21, punkt 15 ff.

24 — Jf. i denne retning dom af 4.6.2002, sag C-99/00, Lyckeskog, Sml. I 2002, s. 4839, præmis 16 og 17, hvor Domstolen skulle tage stilling til, hvorvidt en svensk ret, hvis afgørelser ligeledes alene kunne appelleres med tilladelse, var sidste instans, og hvor Domstolen lagde vægt på, om den instans, der træffer afgørelse om tilladelse til at appellere, er en ret som omhandlet i artikel 267 TEUF.

30. Selv om det antages, at Østre Landsret ikke træffer afgørelse i sidste instans, er dens forelæggelseskompetence imidlertid ikke i strid med parallelaftalens artikel 6, stk. 1, således som det fremgår af såvel baggrunden for retsforordningen som ordlyden i og formålet med aftalen.

31. Baggrunden for parallelaftalens artikel 6, stk. 1, var den på tidspunktet for aftalens ikrafttræden²⁵ gældende retstilstand. Hvad angår kompetencen til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål, der henhører under det retlige samarbejde på det civilretlige og det strafferetlige område, og om i henhold hertil truffe foranstaltninger, herunder også Bruxelles I-forordningen, indeholder artikel 68 EF en særregel for så vidt angår Domstolens afgørelseskompetence. Uanset artikel 234 EF var det i henhold hertil alene retter i sidste instans, som var kompetente til at forelægge. For at fastslå, at anmodninger om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af parallelaftalen ligestilles med andre medlemsstaters præjudicielle forelæggelser vedrørende fortolkningen af Bruxelles-I forordningen, skal aftalens artikel 6, stk. 1 og 3, indrømme Domstolens kompetence i samme omfang som den tidligere artikel 68 EF²⁶. På daværende tidspunkt var danske underinstanser i henhold hertil ikke kompetente til at forelægge spørgsmål vedrørende fortolkning af parallelaftalen.

32. Med Lissabontraktatens ikrafttræden blev artikel 68 EF imidlertid ophævet uden at blive erstattet, således at underinstanser nu også er kompetente til at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål vedrørende det retlige samarbejde i civilsager. Således som HMRC under den for Østre Landsret verserende sag og Kommissionen under den for Domstolen verserende sag med rette har anført, gælder denne ændring også for parallelaftalen.

33. I princippet har ophævelsen af artikel 68 EF ganske vist ikke automatisk indvirkning på parallelaftalen, idet den som folkeretlig aftale kun kan ændres af de kontraherende parter²⁷. Aftalens artikel 6, stk. 6, fastsætter imidlertid, at ændringer af bestemmelserne i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab vedrørende afgørelser truffet af Domstolen, som får følger for afgørelser, der træffes med hensyn til Bruxelles I-forordningen, også finder anvendelse på Danmark, medmindre denne medlemsstat inden 60 dage efter disse ændringers ikrafttræden meddeler Kommissionen, at den ikke vil anvende dem.

34. Danmark har ikke givet Kommissionen en sådan meddelelse²⁸. Dermed har ophævelsen af artikel 68 EF også betydning for danske retters forelæggelseskompetence og medfører, at udvidelsen af forelæggelseskompetencen til underinstanser også gælder for danske retters præjudicielle forelæggelser vedrørende fortolkning af parallelaftalen.

35. I henhold til sin ordlyd regulerer parallelaftalens artikel 6, stk. 1, ganske vist kun paralleliteten mellem danske retters og retter i andre medlemsstaters forelæggelsespligt (jf. artikel 6, stk. 1, in fine, »ville være forpligtet hertil«). Justeringsklausulen i artikel 6, stk. 6, kan imidlertid i henhold til bestemmelsens ånd og formål ikke kun omfatte ændringer for så vidt angår retter i andre medlemsstaters forelæggelsespligt, men også den udvidelse af forelæggelseskompetencen til underinstanser, som følger af Lissabontraktaten. Aftalen skal nemlig tillægge Domstolen kompetence over for Danmark i samme omfang som over for de andre medlemsstater og sikre en ensartet anvendelse og fortolkning af Bruxelles I-forordningen i alle medlemsstater. Dette krav om parallelitet fremgår også af præamblen til parallelaftalen²⁹.

25 — Aftalen trådte i kraft den 1.7.2007, jf. ovenfor, fodnote 4.

26 — Jf. præambelen til parallelaftalen: »[som finder], at De Europæiske Fællesskabers Domstol bør have kompetence på de samme vilkår til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål vedrørende gyldigheden og fortolkningen af denne aftale, som stilles af en dansk ret, og at danske retter derfor bør anmode om afgørelser vedrørende præjudicielle spørgsmål på samme vilkår som retter i andre medlemsstater, for så vidt angår fortolkningen af Bruxelles I-forordningen og gennemførelsesforanstaltningerne hertil«, samt Jayme/Kohler, IPrax 2005, Europäisches Kollisionsrecht 2005, 485 ff., 486.

27 — Jf. analogt parallelaftalens artikel 11, stk. 2, for så vidt angår spørgsmålet om ophør af denne aftale.

28 — I modsat fald havde parallelaftalen i henhold til dennes artikel 6, stk. 6, tredje punktum, været opsagt.

29 — Jf. allerede fodnote 28 ovenfor.

36. Indtil Lissabontraktatens ikrafttræden indebar dette alene en regel om danske retters forelæggelsespligt. En regel om forelæggelseskompetence var på daværende tidspunkt ikke nødvendig, idet der heller ikke i EF-traktaten var foreskrevet nogen forelæggelseskompetence for underinstanser. Således som Kommissionen med rette har anført, er danske underinstanser siden Lissabontraktatens ikrafttræden derfor også kompetente til at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af parallelaftalen.

37. Østre Landsrets præjudicielle spørgsmål kan herefter antages til realitetsbehandling.

Om det præjudicielle spørgsmål

38. Med sit præjudicielle spørgsmål ønsker Østre Landsret oplyst, om den ved High Court of Justice verserende sag er omfattet af det civil- og handelsretlige område som omhandlet i Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 1, og om forordningen som del af parallelaftalen dermed finder anvendelse på den foreliggende sag.

39. Dette er problematisk, fordi sagen vedrører et søgsmål, som er rejst af en myndighed over for privatpersoner og private selskaber, med påstand om erstatning for den skade, der er blevet påført Det Forenede Kongerige som følge af afgiftsbedrageri. I henhold til Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 1, andet punktum, er sager vedrørende afgifter og offentligretlige tvister imidlertid udtrykkeligt ikke omfattet af forordningens materielle anvendelsesområde.

40. Det fremgår af Domstolens faste praksis, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« skal fortolkes som et selvstændigt EU-retligt begreb, hvorved der skal tages hensyn dels til Bruxelles I-forordningens mål og opbygning, dels til de almindelige principper, som kan udledes af de nationale retsordener under ét³⁰. Denne retspraksis vedrører ganske vist til dels fortolkningen af Bruxelleskonventionen³¹. Da Bruxelles I-forordningen imidlertid i forholdet mellem medlemsstaterne træder i stedet for Bruxelleskonventionen³², gælder den fortolkning, som Domstolen har foretaget af Bruxelleskonventionens bestemmelser, også for bestemmelserne i Bruxelles I-forordningen, i det omfang de således fortolkede bestemmelser svarer til bestemmelserne i nævnte forordning³³. Dette er tilfældet for så vidt angår Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 1, idet bestemmelsen indtager samme plads og opfylder samme funktion som Bruxelleskonventionens artikel 1, stk. 1. Desuden er ordlyden af disse to bestemmelser identisk³⁴. Endelig fremgår det også af 19. betragtning til nævnte forordning, at kontinuiteten i fortolkningen mellem Bruxelleskonventionen og forordningen må sikres³⁵. Domstolens praksis om Bruxelleskonventionen kan dermed anvendes.

30 — Jf. dom af 14.10.1976, sag 29/76, LTU, Sml. s. 1541, præmis 3, af 16.12.1980, sag 814/79, Rüffer, Sml. s. 3807, præmis 7, af 21.4.1993, sag C-172/91, Sonntag, Sml. I, s. 1963, præmis 18, af 14.11.2002, sag C-271/00, Baten, Sml. I, s. 10489, præmis 28, af 15.5.2003, sag C-266/01, Préservatrice foncière TIARD, Sml. I, s. 4867 (herefter »TIARD«), præmis 20, af 15.1.2004, sag C-433/01, Blijdenstein, Sml. I, s. 981, præmis 24, af 15.2.2007, sag C-292/05, Lechouritou, Sml. I, s. 1519, præmis 29, og af 28.4.2009, sag C-420/07, Apostolides, Sml. I, s. 3571, præmis 41.

31 — Nævnt ovenfor i fodnote 7.

32 — Jf. Bruxelles I-forordningens artikel 68, stk. 1.

33 — Dom af 23.4.2009, sag C-167/08, Draka NK Cables m.fl., Sml. I, s. 3477, præmis 20, af 2.7.2009, sag C-111/08, SCT Industri, Sml. I, s. 5655, præmis 22, af 10.9.2009, sag C-292/08, German Graphics Graphische Maschinen, Sml. I, s. 8421, præmis 27, og af 18.10.2011, sag C-406/09, Realchemie Nederland BV, EU:C:2011:668, præmis 38.

34 — Jf. i denne retning, vedrørende artikel 1, stk. 2, litra b), SCT Industri-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 23.

35 — Jf. dommen i sagen Draka NK Cables m.fl., nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 20, SCT Industri-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 22, dommen i sagen German Graphics Graphische Maschinen, nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 27, og dommen i sagen Realchemie Nederland BV, nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 38.

41. I henhold til denne retspraksis kan retsafgørelser være udelukket fra Bruxelles I-forordningens anvendelsesområde på grund af arten af retsforholdet mellem parterne i tvisten eller på grund af tvistens genstand³⁶. For at fastslå, om der er tale om en sag på det civil- og handelsretlige område, skal det derfor afgøres, hvilket retsforhold, der består mellem parterne i tvisten, og undersøges, på hvilket grundlag og efter hvilke nærmere regler søgsmålet er iværksat³⁷. Dette bevirker i den foreliggende sag, at Bruxelles I-forordningen finder anvendelse, idet såvel arten af retsforholdet mellem parterne i tvisten som tvistens genstand er af civilretlig karakter.

1. Retsforholdets art

42. Den ved High Court of Justice verserende tvist involverer ganske vist en myndighed. Dette forhold alene udelukker imidlertid ikke automatisk, at Bruxelles I-forordningen finder anvendelse. I princippet kan tvister mellem en offentlig myndighed og en privatperson nemlig også falde ind under forordningens anvendelsesområde³⁸. Afgørende er snarere, om myndigheden udøver offentligretlige beføjelser i forbindelse med den pågældende tvist³⁹, hvilket ikke er tilfældet for så vidt angår den for High Court of Justice indbragte sag.

43. For det første er myndighedens modpart i søgsmålet ikke den afgiftspligtige person, men tredjemand. Desuden har Sunico ApS og de andre sagsøgte alle hjemsted eller bopæl i Danmark og er derfor ikke momspligtige i Det Forenede Kongerige, hvorfor der ikke umiddelbart foreligger et offentligretligt retsforhold mellem dem og HMRC.

44. Kommissionen og Det Forenede Kongerige har endvidere anført, at HMRC i den foreliggende tvist ikke udøver beføjelser, som rækker ud over, hvad der gælder efter de retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem borgerne⁴⁰. HMRC og de sagsøgte står snarere over for hinanden som to privatpersoner. Der gælder samme procedureregler som for enhver, og tvisten henhører under de civile retsplejeregler. Navnlig kan HMRC – i modsætning til ved andre almindelige offentligretlige procedurer, herunder særligt på det skatteretlige område – ikke selv fastlægge og fuldbyrde kravet, men henvises i stedet til at indbringe kravet for de almindelige domstole.

45. Det kan imidlertid udgøre et problem, at HMRC forud for begæringen om arrest i Danmark har anmodet de danske myndigheder om oplysninger vedrørende de sagsøgte i henhold til forordning nr. 1798/2003⁴¹. Anmodning om oplysninger er et redskab, som ikke er tilgængeligt for en privat sagsøger. Det fremgår imidlertid ikke af de oplysninger, der er blevet fremlagt for Domstolen, hvorvidt eller i hvilket omfang anmodningen om oplysninger også var relevant i forbindelse med den for High Court of Justice indbragte sag. Såfremt det i henhold til national procesret er tilladt for HMRC at anvende disse ved myndighedsudøvelse opnåede oplysninger og beviser under sagen ved High Court of Justice, vil HMRC i givet fald ikke stå over for de sagsøgte som privatperson. Det påhviler den forelæggende ret at efterprøve, hvorvidt og i hvilket omfang dette er tilfældet.

36 — Jf. LTU-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 4, Baten-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 29, TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 21, Lechouritou-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 30, Apostolides-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 42, og dommen i sagen Realchemie Nederland BV, nævnt ovenfor i fodnote 33, præmis 39.

37 — Baten-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 31, TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 23, samt dom af 5.2.2004, sag C-265/02, Frahuil, Sml. I, s. 1543, præmis 20.

38 — LTU-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 4, Rüffer-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 8, og Baten-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 30.

39 — LTU-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 4, Rüffer-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 8, Baten-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 30, TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 22, og Lechouritou-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 31.

40 — Jf. i denne retning LTU-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 4, Sonntag-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 22, TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 30, Lechouritou-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 34, og Apostolides-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 44.

41 — Nævnt ovenfor i fodnote 12.

2. Tvistens genstand

46. Tvistens genstand fører heller ikke til, at anvendelsen af Bruxelles I-forordningen er udelukket. Afgørende ved bedømmelsen af tvistens genstand er den situation, hvoraf det pågældende krav udspringer, og hvorom Domstolen allerede har udtalt sig i Rüffer-sagen og i Lechouritou-sagen⁴². Kun hvis det fremsatte krav har sit udspring i udøvelse af offentligretlige beføjelser, vil det *ikke* henhøre under det civil- og handelsretlige område⁴³. Enhver forbindelse med udøvelse af offentligretlige beføjelser er imidlertid ikke derved tilstrækkelig. Som det fremgår af Domstolens praksis⁴⁴, er det derimod afgørende, om den handling, hvoraf kravet udspringer, er foretaget under udøvelse af offentligretlige beføjelser.

47. I Rüffer-sagen vedrørte det fremsatte krav erstatning for de omkostninger, som var forbundet med opfyldelsen af en offentligretlig forpligtelse⁴⁵, mens skaden i Lechouritou-sagen umiddelbart var påført gennem en stats handling⁴⁶. I begge sager fastslog Domstolen, at der ikke forelå en civilretlig tvist, idet de handlinger, hvoraf kravene udsprang, begge var kendetegnet ved udøvelsen af offentlig myndighed.

48. I den foreliggende sag er situationen imidlertid anderledes. Baggrunden for sagen er den påståede svigagtige adfærd fra de sagsøgte, hvilken adfærd har udløst statens erstatningskrav. Dette erstatningskrav fra staten er netop ikke opstået i forbindelse med dennes rolle som offentligretlig myndighed. Det er derimod opstået som følge af den rettighedskrænkelse, som de sagsøgte påstås at have begået, og dermed som følge af en handling, hvis offer i princippet kan være enhver. Det forhold at lide en rettighedskrænkelse er netop ikke en ægte offentligretlig handling.

49. Der kan dog være tale om en tilknytning til offentligretlige beføjelser, såfremt der bag den forvoldte skade i grunden er et afgiftskrav, og at der dermed foreligger et offentligretligt forhold, som er afgørende for størrelsen på det fremsatte krav. Erstatningskravet svarer nemlig beløbsmæssigt til den unddragne moms. Ved bedømmelsen af, om der er tale om en sag på det civil- og handelsretlige område, er det imidlertid alene sagens genstand, der er afgørende⁴⁷, ikke baggrunden for sagen.

50. Dette gælder så meget desto mere, som sammenhængen mellem de to krav i den foreliggende sag kun er af faktisk karakter og udelukkende består i erstatningsbeløbet. Det Forenede Kongeriges regering har nemlig på forespørgsel under den mundtlige forhandling anført, at afgiftskravet mod de afgiftspligtige personer ikke påvirkes af de sagsøgtes eventuelle betaling af erstatning. Tværtimod består afgiftskravet også i tilfælde af betaling, og det kan fortsat gøres gældende. Det følger heraf, at det fremsatte krav netop ikke tjener det formål at erstatte det undtagne afgiftsbeløb, men derimod snarere har det formål at råde bod på en rettighedskrænkelse.

42 — Begge nævnt ovenfor i fodnote 30.

43 — Rüffer-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 15, og Lechouritou-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 41.

44 — Jf. LTU-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 4, Rüffer-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 15, og Lechouritou-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 41.

45 — Nærmere bestemt med fjernelsen af et skibsvrag i en offentlig vandvej.

46 — Gennem handlinger begået af væbnede styrker i forbindelse med en militær operation.

47 — Jf. TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 42.

51. Det kan således ikke lægges til grund, at der er en accessorisk tilknytning mellem afgiftskravet og erstatningskravet, ligesom det i TIARD-sagen⁴⁸ var tilfældet for forholdet mellem en kaution og den sikrede fordring. Selv i dette tilfælde af retslig accessorietet henførte Domstolen imidlertid det mod borgeren rettede krav under det civilretlige område, på trods af, at hovedfordringen var af offentligretlig art⁴⁹. Når dette sågar gælder i tilfælde af retslig accessorietet mellem det fremsatte krav og et offentligretligt krav, må denne konklusion så meget desto mere gælde i en sag som den foreliggende.

52. Hverken for så vidt angår retsgrundlaget for kravet eller søgsmålsproceduren gælder der således andre regler for HMRC end for privatpersoner⁵⁰, hvorfor den for High Court of Justice indbragte sag ikke vedrører en tvist i forbindelse med udøvelse af offentligretlige beføjelser, men en sag på det civil- og handelsretlige område som omhandlet i Bruxelles I-forordningens artikel 1, stk. 1.

V – Forslag til afgørelse

53. Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare det præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 1, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at den inden for sit anvendelsesområde omfatter en sag, hvor myndighederne i en medlemsstat fremsætter et almindeligt erstatningskrav, som også kan fremsættes af privatpersoner, over for virksomheder og fysiske personer, der har hjemsted i en anden medlemsstat, baseret på et anbringende om – i henhold til den første medlemsstats nationale ret – ansvarspådragende sammensværgelse om at begå bedrageri ved deltagelse i unddragelse af moms, der skal betales til den første medlemsstat.«

48 — Nævnt ovenfor i fodnote 30. Denne sag drejede sig om en privatretlig kaution, der blev stillet som sikkerhed for toldskyld.

49 — Jf. igen TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 36. Den omstændighed, at der i tilfælde af kaution er tale om en frivilligt påtaget forpligtelse, ændrer ikke noget ved bedømmelsen af den foreliggende sag. Tværtimod er sager om erstatning uden for kontrakt også omfattet af Bruxelles I-forordningen, jf. blot artikel 5, nr. 3). Det kommer således ikke an på, hvorvidt en forpligtelse er frivillig, eller hvorvidt der foreligger en viljeserklæring. I TIARD-sagen anvendte Domstolen alene dette kriterium som afgrænsning i forhold til den nederlandske stats ensidige fastsættelse af aftaleindholdet, hvilket ville have udgjort udøvelse af offentlig myndighed.

50 — Jf. TIARD-dommen, nævnt ovenfor i fodnote 30, præmis 23.